

TOIMINTAKERTOMUS 2021

EAPN-Fin – Suomen köyhyyden vastainen verkosto on avoin toimintafoorumi köyhyyttä ja syrjäytymistä vastaan toimiville järjestöille, ryhmille ja ihmisille. Se on perustettu 1994, kyseessä oli 27. toimintavuosi.

Koronaviruspandemia leimasi toimintaa toista vuotta peräkkäin: tavanomaista toimintaa vähennettiin, muun muassa seminaareja ja osa työryhmien tapaamisista jäivät järjestämättä. Toisaalta epidemia toi uusia tehtäviä: sen vaikutuksia seurattiin ja niistä viestittiin niin Suomessa kuin Euroopan verkostolle.

Koronan aikana on sanottu otetun nk. digiloikka. Köyhyyden vastaisessa verkostossa näkyi, ettei se ole kaikille mahdollinen: laitteiden, ohjelmistojen ja digituen puute estävät monia köyhyyttä kokevia ihmisiä osallistumasta etätapaamisiin.

Sairastamisen kustannusten aiheuttama köyhyys oli toinen keskeinen teema verkoston vaikuttamisessa.

1. VAIKUTTAMISTYÖ

Verkosto julkaisi tammikuussa [kuntavaalivoitteen](#). Ne toimitettiin puolueille piiritoimistojen kautta. Jäsenten kuntavaalivoitteen koottiin verkoston sivuille.

Verkosto seurasi sosiaaliturvauudistuksen etenemistä. Hallituksen jäsen Anna Järvinen oli jäsenenä sosiaaliturvakomitean asumisen jaostossa.

Syksyllä julkaistiin viidennen kerran [Suomen köyhyyseraportti Köyhyyshahti 2021](#) köyhyytilanteesta ja köyhyyden vähentämiseksi tarvittavista toimista. Siinä oli toista kertaa mukana osio koronapandemian vaikutuksista köyhyyteen ja eriarvoisuuteen. Köyhyyshahti käännettiin [englanniksi](#). Raporttia käytettiin niin kansallisessa kuin eurooppalaisessa vaikuttamisessa.

Verkosto teki yhteistyötä Amnestyn ja Ihmisoikeusliiton tekemän [perusturvaraportin](#) ja kansanedustaja Hilikka Kempin laatiman [lapsiperheköyhyysselvityksen](#) viestinnässä.

Verkosto valmisteli Anna Järvisen johdolla Suomen vastaukset EAPN:n Suomen elpymis- ja palautumissuunnitelmaa koskevaan kyselyyn sekä laajaan eri palveluihin pääsyä kartoittavaan kyselyyn.

EU-vaikuttaminen

EAPN-Finin vaikuttaminen EU-tasolla tapahtuu osana European Anti-Poverty Networkia. EAPN-Fin muun muassa osallistuu sen sosiaalipoliittiseen työryhmään EU Inclusion Strategies EUISG:hen. EAPN-Finillä on myös paikka sosiaali- ja terveysministeriön EU-jaosto 25:ssä, jossa käsitellään Suomen kantoja EU:ssa käsiteltäviin asioihin. EAPN-Finin edustaja jaostossa oli Leena Eräsaari.

Edustukset Euroopan EAPN:n toimielimissä

Jokaisella kansallisella verkostolla on yksi paikka EAPN:n Executive Committeeessa, EXCO:ssa. Se kokoontui etäkokouksina 12 kertaa. Suomen edustaja oli Leena Eräsaari. Asioina olivat toimintasuunnitelma 2022-25, EAPN:n säännöt ja vuoden 2022 rahoitushaku sekä EAPN:n toimiston henkilöstötilanne.

Euroopan köyhyyden vastaisen verkoston jäsenet käyttävät valtaansa vuosittain kokoontuvassa yleiskokouksessa. Etänä pidettyyn yleiskokoukseen 2.12. osallistuivat Leena Eräsaari ja Irja Remekselä.

EUISG-työryhmässä Suomen edustaja oli Anna Järvinen. Ryhmässä käsiteltiin muun muassa eri maissa tehtyjen köyhyysvahtien yhteisiä viestejä, kuten energian hinnan nousua, nk. ruokaköyhyyttä, ruoka-avun tarpeen kasvua, lisääntyneitä mielenterveysongelmia ja asunnottomuuden kasvua, jotka näkyvät eri puolilla Eurooppaa.

Suomessa ja lähes kymmenessä muussa Euroopan maassa jaettavalla Kunnioittavasti köyhyydestä -journalistipalkinnolla on kansainvälinen yhteistyöryhmä. Sen kahteen verkkotapaamiseen osallistui verkoston sihteeri Erja Saarinen.

Muuta vaikuttamistyötä

Verkosto osallistui 17.10. köyhyyden vastaisen päivän some-kampanjointiin yhdessä eurooppalaisten verkostojen kanssa.

Verkosto oli mukana Ihmisoikeusliiton hankehakemuksessa köyhyyttä kokevien ja pienituloisten ihmisten ihmisoikeustietoisuuden lisäämisestä. Hanke sai STEA-rahoituksen loppuvuodesta 2021.

Verkosto oli mukana Jyväskylän yliopiston tutkimushankkeen Työssä ja köyhä 2.0! Pienituloisten arki ja sosiaaliturva palkkatyössä ja yrittäjänä rahoitushaussa. Sitä johtaa yliopistonlehtori Mikko Jakonen. Verkosto viesti tutkimushankkeen kirjoituskeruusta. [Hanke sai rahoitusta vuosiksi 2022-24.](#)

SitraLabissa ruoka-aputoimijat kehittivät köyhyyden neuvostoajatusta ja valmistelivat [Puolitetaan köyhyys -kansalaisaloitteen](#). EAPN-Fin teki näissä viestintäyhteistyötä.

2. KÖYHYTTÄ KOKENEIDEN OSALLISUUS

Kansalaistoimintaryhmän toimintaa on lamauttanut se, ettei fyysisiä tapaamisia juuri voitu toimintavuonna järjestää. Ryhmä pystyi kokoontumaan kolme kertaa. Toimintaa koordinoi Jaana Saikkonen. Ryhmä valmisteli yhdessä Pep-koordinaattori Anne Tynin kanssa materiaalit, muun muassa videon, Köyhyyden vastaisen päivän 17.10. viestintään ja käytettäväksi eurooppalaisessa köyhyyttä kokeneiden ja päättäjien tapaamisessa.

EAPN-Fin vastaa Suomen delegaation lähettämisestä Brysseliin Köyhyyttä kokeneiden ihmisten eurooppalaiseen tapaamiseen, European Meeting for People Experiencing Poverty, PeP. Se järjestettiin etätapaamisena 24.-25.11. Tapaamiseen osallistuivat Suomen delegaatioissa Hani Forsell, Irja Remekselä, Anna-Maija Tikkanen ja Jouko Vatanen Pep-koordinaattori Anne Tynin johdolla.

Kunnioittavasti köyhyydestä -tunnustus toimittajille

Kunnioittavasti köyhyydestä -tunnustus nostaa esiin laadukasta köyhyyttä koskevaa journalismia ja köyhyyttä kokeneiden ihmisten näkemyksiä siitä, miten media kuvaa heidän todellisuuttaan. Tunnustuksen saajan päättää köyhyyttä kokeneista ihmisistä koostuva raati.

Tunnustus jaettiin 6. kerran. Raati koottiin avoimella kutsulla, jota jaettiin jäsenistön verkostojen kautta sekä sosiaalisessa mediassa. Raatiin kuuluivat: Elina Aaltonen, Tii Judén, Juha Kaski, Irja Remekselä ja Anne Tyni. Sihteerinä toimi Erja Saarinen.

Raati arvioi kilpailuun ilmoitettuja 26 artikkelia tai ohjelmaa kolmessa tapaamisessa ja järjesti tunnustuksen jakotilaisuuden 8.12. fyysisenä tilaisuutena.

Tunnustuksen sai Katja Raunion artikkeli Köyhän perheen lapsi, joka on julkaistu LongPlayssa. Kunniamaininnat saivat Asta Leppä kolumnistaan ja Köyhä Suomi-radio-ohjelmien sarjasta ja Heidi Nummi artikkelistaan Maaailman Kuvalehdessä.

Erja Saarinen osallistui journalismipalkinnon jakavien Euroopan maiden kahteen tapaamiseen, joissa käsiteltiin tunnustuksen jakamista sekä köyhyyttä ja journalismia koronaoloissa eri maissa. Työ Euroopan laajuisen palkinnon jakamiseksi ei ole edistynyt.

3. TYÖRYHMÄT, TILAISUUDET JA JULKAISUT

Sisältötyöskentelyn peruspilareita ovat työryhmät. Näistä Kansalaistoimintaryhmän toiminta on käsitelty luvussa 2.

Lapsiperheköyhyys -työryhmä

Työryhmä kerää ja jakaa tietoa lapsiperheköyhyydestä ja vaikuttaa sen vähentämiseksi. Ryhmään kuuluu jäseniä 14 järjestöstä. Puheenjohtajana toimi Liisa Partio MLL:stä. Joihinkin kokouksiin toi eduskunnan terveiset kansanedustaja Hilikka Kemppi. Ryhmä kokoontui viisi kertaa. Se keskusteli muun muassa koronan vaikutuksista pienituloisiin perheisiin, hallitusohjelman toteutumisesta sekä kuntavaaleihin valmistautumisesta. Ryhmä kokosi evästyksiä päättäjille, tuotti mielipidekirjoituksen ja sisältöä Köyhyysvahtiin sekä päivitti verkoston nettisivun lapsiperheköyhyysosion. Puheenjohtaja esiintyi useampaan otteeseen mediassa.

Terveys ja köyhyys -työryhmä

Työryhmä päivitti vuosittaisen [Sosiaaliturvan tarkistuslistan](#) ja valmisteli [esitteen sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista](#). Työssä oli esillä toimeentulotuen Kela-siirron merkitys haavoittuvassa asemassa oleville, jota käsiteltiin muun muassa Helsingin Sanomien [mielipidekirjoituksessa](#). Ryhmä teki yhteistyötä Kelan kanssa. Työryhmän puheenjohtajana toimi Anita Salonen Kirkkohallituksesta.

Eduskunnan Köyhyysryhmä

EAPN-Finin edustaja ryhmässä oli Liisa Partio. EAPN-Finin hallituksen jäsen Anna Järvinen toimi ryhmän asiantuntijasihteerinä SOSTEn edustajana. Ryhmän oli tarkoitus toteuttaa Eduskunnan köyhyyspäivä. Sen näyttelyalueella järjestöt olisivat esitelleet köyhysteemoja ja lisäksi olisi järjestetty tietoisuuksia. Teema olisi näkynyt myös eduskunnan ravintoloissa. Koronaepidemian vuoksi tapahtuma jouduttiin toistamiseen siirtämään myöhempään ajankohtaan. Köyhyysryhmä järjesti 9.6. kansanedustajille keskustelutilaisuuden toimeentulotukilain uudistamisesta. Ryhmän jäseniä osallistui 12.10. Köyhyyttä kokeneet ja kansanedustajat samassa pöydässä -tilaisuuteen. Köyhyysryhmä järjesti 10.11. kansanedustajille webinaarin talousarvion vaikutuksista köyhyyteen.

Tilaisuudet ja seminaarit

4.10. Köyhyysvahdin julkistus, kommentaattoreina ylisosiaalineuvos Aulikki Kananoja ja johtava asiantuntija Esa Iivonen MLL:sta.

12.10. Köyhyyttä kokeneet ja päättäjät samassa pöydässä kolmatta kertaa, yhteistyössä Kuka kuuntelee köyhää? -verkosto, Kirkkohallitus, SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry ja Työttömien Keskusjärjestö

17.10. osallistuminen asunnottomien yöhön Turussa, video tapahtumasta

9.11. yleiskokous, puhujana sosiaalipolitiikan professori Anne Kouvonen Helsingin yliopistosta

24. - 25.11. eurooppalainen Pep-tapaaminen etänä

2.12. asiantuntijatapaaminen perusturvan matalasta tasosta

8.12. Kunnioittavasti köyhyydestä -tunnustuksen jakotilaisuus

Julkaisut

- Sosiaaliturvan tarkistuslista 2021
- Köyhyysvahti 2021 suomeksi ja englanniksi, some-kuvat raportin sisällöstä
- Esite sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista
- 3 blogia, jotka käsittelevät lapsiperheköyhyyttä

4. HALLINTO, RESURSSIT JA VIESTINTÄ

Verkoston jäsenille tehtiin SOSTEn verkostokysely loppuvuodesta 2020. Siihen vastasi 9 jäsentä.

Yleiskokous pidettiin 9.11.2021. Siihen osallistuivat 33 jäsenjärjestön edustajat. Kokouksen aluksi sosiaalipolitiikan professori Anne Kouvonen Helsingin yliopistosta puhui aiheesta [Digitaaliset julkis palvelut: toteutuuko yhdenvertaisuus?](#)

Hallitukseen kuului puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja 11 jäsentä. Se kokoontui viisi kertaa.

Hallitus 2021

5/2021 asti Olavi Kaukonen, puheenjohtaja, A-klinikkasäätiö

A-klinikkasäätiön edustajaksi hallitukseen valittiin kesken vuotta Minna Ilva ja hänen tilalleen Aino Rukkila syksyllä 2021.

5/2021 asti Marjatta Kaurala, varapuheenjohtaja Kriminaalihuollon tukisäätiö KRITS

5-12/2021 puheenjohtaja Marjatta Kaurala

5-12/2021 varapuheenjohtaja Anita Salonen

Leena Eräsaari, Hyvinvointivaltion vaalijat ry

Anna Järvinen, SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry

Junias Kanyinda, Suomen Setlementtiliitto ry

Liisa Partio, Mannerheimin Lastensuojeluliitto

Reijo Pipinen, Vailla vakinaista asuntoa ry

Janne Haikka, Sininauhaliitto

Anita Salonen, Kirkkohallitus/Kirkon diakonia- ja yhteiskuntatyö

Anne Tyni, Turun seudun TST ry

Irma Hirsjärvi, Työttömien Keskusjärjestö ry

Maria Viljanen, Suomen Punainen Risti

Elina Aaltonen, Kuka kuuntelee köyhää? -verkosto

Verkostossa oli vuoden lopussa 54 jäsentä. Keliakialiitto liittyi verkoston jäseneksi. MIELI ry ja Sosiaaliamiehet ry erosivat verkostosta.

Verkoston jäsenmaksua korotettiin 2021. Se oli yhteisjäseniltä 75–550 euroa, aiemmin 50-500 euroa. Jäsenmaksuja kertyi 7 185 euroa.

EAPN:n rahoitushausta saatiin tukea PeP-koordinaatioon, aineiston kääntämiseen ja Köyhyysvahdin tekemiseen. Rahoitusta myönnettiin 6262,50 euroa, joka maksetaan toteutuneita kuluja vastaan.

Verkoston kotijärjestö on SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry. Se tarjoaa osa-aikaisen sihteerin, taloushallinnon ja viestinnän palveluita sekä maksuttomia kokoustiloja. Sihteerinä toimi Erja Saarinen.

Nivelyhdistyksestä Marja Eronen päivitti Sosiaaliturvan tarkistuslistan ja Työttömien Keskusjärjestöstä Juha Keränen taittoi sen.

EAPN-Finin toiminnasta viestitään verkkosivuilla, uutiskirjeessä ja sosiaalisessa mediassa. Jäsenviestintää hoidetaan lisäksi sähköpostitse.

Verkkosivuja päivitettiin säännöllisesti (www.eapn.fi). Niillä julkaistiin 39 uutista ja 3 blogia. Uutiskirjeitä lähetettiin 5. Uutiskirjeellä oli noin 550 tilaajaa.

Verkoston Facebook-sivuilla on noin 2 300 seuraajaa. Twitterissä seuraajia oli noin 1 300.

Liite.

Jäsenluettelo

1. A-klinikkasäätiö
2. Aivoliitto
3. Allergia-, iho- ja astmaliitto ry
4. BIEN Finland – Suomen perustuloverkosto
5. Ehkäisevä päihdetyö EHYT ry
6. Eläkkeensaajien Keskusliitto EKL ry
7. Ensi- ja turvakotien Liitto
8. Eurooppalaiset
9. FinFami Uusimaa ry – Omaiset mielenterveyden tukena
10. Helsingin Sosiaalinen Oikeudenmukaisuus HSO ry
11. Helsingin Sosialidemokraattinen Naisyhdistys ry
12. Hope – Yhdessä & Yhteisesti ry
13. Hyvinvointivaltion vaalijat ry
14. Ihmisoikeusliitto
15. Invalidiliitto
16. Kansalaisareena ry
17. Keliakialiitto
18. Kirkon diakonia ja sielunhoito
19. Kriminaalihuollon tukisäätiö
20. Kuka kuuntelee köyhää? -ryhmä
21. Kuntoutussäätiö
22. Kuuloliitto ry
23. Lastensuojelun Keskusliitto
24. Mannerheimin Lastensuojeluliitto
25. Mielenterveyden Keskusliitto
26. Mielenterveysomaisten keskusliitto–FinFami
27. Mielenterveysyhdistys Helmi
28. Munuais- ja maksaliitto
29. Nuorten Ystävät
30. Omaishoitajaliitto
31. Parasta Lapsille ry
32. Pelastakaa Lapset ry
33. Sininauhaliitto
34. Sosiaalialan korkeakoulutettujen ammattijärjestö Talentia
35. SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry
36. Suomen Caritas ry
37. Suomen Demokratian Pioneerien Liitto, Pinskut
38. Suomen Nivelyhdistys ry
39. Suomen Nuorisoyhteistyö–Allianssi ry
40. Suomen Punainen Risti

41. Suomen Setlementtiliitto
42. Suomen sosiaalioikeudellinen seura, SSOS ry
43. Suomen Sydänliitto ry
44. Takuu-Säätiö
45. Tapaturma- ja sairausinvalidien liitto ry
46. TATSI, Työttömien ay-jäsenten tukiyhdistys ry
47. Tukiyhdistys Majakka ry
48. Turun Seudun TST ry
49. Työttömien Keskusjärjestö ry
50. Vailla vakinaista asuntoa ry
51. Väestöliitto
52. Yhden Vanhemman Perheiden Liitto
53. Yhdessä Selviytymisen Tuki ry
54. Äidit irti synnytysmasennuksesta Äimä ry